

РЕСУРСИ ЯК ПЕРШОДЖЕРЕЛА КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Ресурси представлені як источник конкурентных преимуществ предприятия. Определены факторы прямого и косвенного воздействия на конкурентоспособность сельскохозяйственных предприятий.

The resources have been considered as the source of competitive advantages of an enterprise. The factors that directly and indirectly affect the competitiveness of agricultural enterprises have been identified.

Згідно ресурсної теорії першоджерелом конкурентоспроможності — основного критерію результативності господарської діяльності господарюючого суб'єкта — є його ресурси, які є першоджерелом його конкурентних переваг. При цьому конкурентна перевага підприємства пов'язана із характеристиками ресурсів, які відображають якісні та кількісні параметри й ознаки ресурсу, що дали можливість створити конкурентну перевагу. Враховуючи наведене, для виявлення можливих конкурентних переваг сільськогосподарських підприємств необхідно: 1) ідентифікувати ресурси, які можуть бути джерелом конкурентної переваги; 2) виявити якісні та кількісні характеристики кожного із цих ресурсів. Саме останні визначають природу та особливості конкурентних переваг.

Вихідними первинними ресурсами господарської діяльності сільськогосподарських підприємств є трудові та природні, передусім, земельні, ресурси. Земля як основа сільськогосподарського виробництва характеризується кількісними (площа угідь) та якісними параметрами. Для виробника сільськогосподарської продукції головною властивістю земельних ресурсів є їх родючість. Високу родючість ґрунту слід розглядати як потенційну конкурентну перевагу, на яку впливають сукупність показників якості ґрунту.

І якісні, і кількісні параметри земельних ресурсів залежать від фінансових можливостей підприємства, які впливають на фінансове забезпечення купівлі (оренди) землі та збільшення їх якісних характеристик. У разі обмеженості грошових ресурсів визначальним стає територіальний чинник, оскільки зазвичай сільськогосподарські підприємства залежать від кількості та якості ресурсів, наявних у регіоні, в якому вони знаходяться. Крім наведеного, якість ґрунту також підпадає під суттєвий вплив антропогенних чинників, пов'язаних із технологією виробництва сільськогосподарської продукції. Крім родючості ґрунту якісною характеристикою земельних ресурсів, яка в умовах екологізації сільського господарства та розвитку органічного землеробства набуває все більшого значення, є їх екологічність - рівень забруднення ґрунтів сільськогосподарського призначення шкідливими речовинами.

Аналогічно земельним ресурсам, територіально обмеженими є і трудові ресурси сільськогосподарських підприємств. За умов скорочення сільського населення та його старіння конкурентною перевагою є доступ до необхідного обсягу трудових ресурсів із врахуванням підвищеного попиту на робочу силу у найбільш напружені періоди сільськогосподарських робіт. Однак, більшість вітчизняних та зарубіжних науковців ключовим фактором конкурентоспроможності підприємства вважають не кількісні, а якісні характеристики трудових ресурсів, пов'язуючи їх із ключовими компетенціями підприємства, які забезпечують стійкість конкурентних переваг та довготривалу конкурентоспроможність [1, с 178-185]. Під компетенціями розуміють навички та вміння як підприємства в цілому, так і персоналу й окремих працівників. Останні втілюються в індивідуальних компетенціях, які відображають здатність працівників виконувати свої обов'язки.

Тобто, в якості первинного носія компетенцій слід розглядати трудові ресурси. Якісні параметри компетенцій персоналу доцільно об'єднати у 5 груп: 1) професійно-кваліфікаційні характеристики, включають професійні (кваліфікація, компетентність, професійна майстерність та мобільність), ділові (комунікативна культура, волюві та організаторські здібності) і особистісні (культура поведінки, знання етикету, волюві властивості, мовлення та культура, ерудиція тощо); 2) демографічні (вік, стать, сімейний стан тощо); 3) медико біологічні (стан здоров'я); 4) екологічні (здатність людини та її

організму адаптуватись до умов зовнішнього середовища); 5) моральні (норми, цінності людини, її ставлення до праці, обов'язків). До основних чинників, які впливають на кількісні характеристики трудових ресурсів та опосередковано визначають рівень конкурентоспроможності підприємства, належать матеріальні (наприклад, заробітна плата) та соціальні (наприклад, інфраструктура села) фактори. Важливою є і участь суб'єктів підприємництва в освітній та кваліфікаційній підготовці молоді.

Щодо грошових ресурсів, то потенційними перевагами підприємства є такі їх характеристики як оперативність доступу та невисока вартість. При цьому грошові кошти слід розглядати у контексті їх поділу на позикові та залучені. Рівень привабливості підприємства для інвесторів і, відповідно, обсяги зовнішнього фінансування та їх вартісні характеристики визначаються результативністю його господарської діяльності.

Суттєвою конкурентною перевагою можуть стати якісні та кількісні параметри основних засобів та сировини і матеріалів, які є технологічною основою виробництва сільськогосподарської продукції. Важливою характеристикою, яка визначає результативність виробництва, є вчасність та повнота забезпечення виробничого процесу сировиною та матеріалами. Індикатори якості цих засобів виробництва доцільно розглядати у взаємозв'язку із результатами їх застосування, до яких належать: 1) якість та обсяг урожаю (продукції тваринництва); 2) відновлення якості, зокрема родючості, ґрунту; 3) екологічність та безпечність застосування. Конкурентними перевагами в даному випадку будуть якісні характеристики сировини та матеріалів, які дають можливість забезпечити досягнення одного або кількох із перелічених результатів. У контексті якості сільськогосподарської продукції важливим є забезпечення як її біологічних, так і екологічних параметрів.

Галузь сільського господарства характеризується високим рівнем фізичного та морального зносу основних засобів. У цілому рівень механізації виробничих процесів (кількісний параметр) та фондвідача техніки сільськогосподарського призначення може суттєво вплинути на конкурентні позиції виробників. У цілому сукупність першоджерел конкурентних переваг сільськогосподарських підприємств представлено на рисунку.

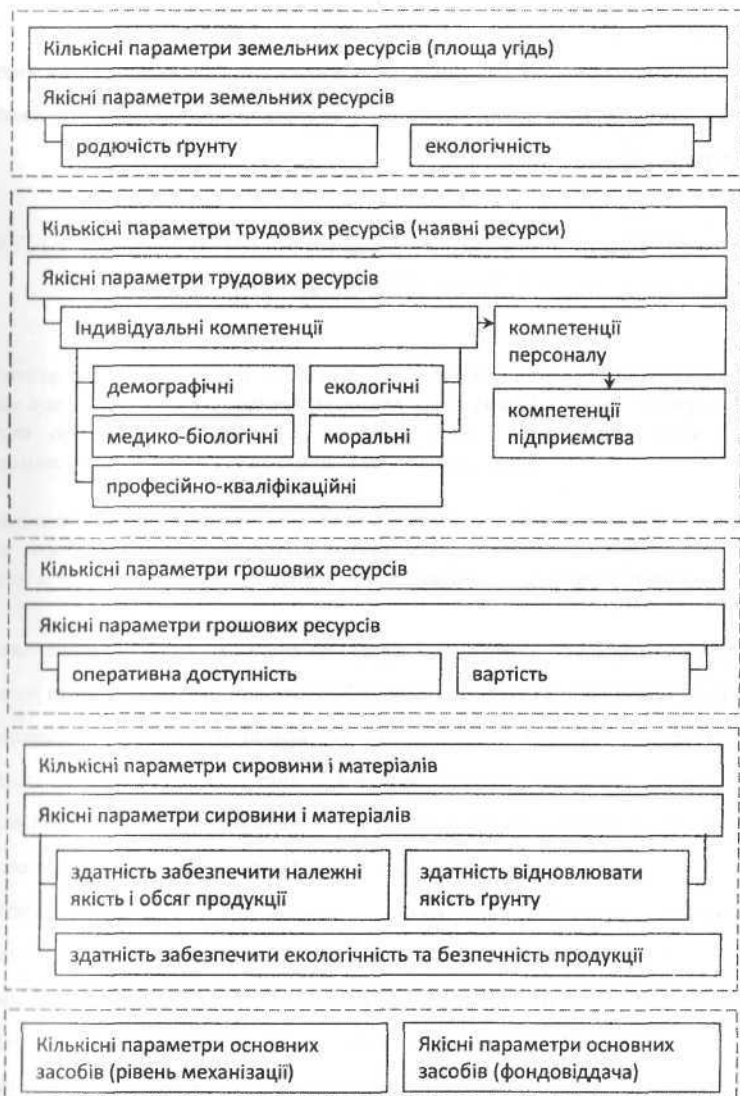

Рис. Джерела конкурентних переваг сільськогосподарських підприємств

Отже, конкурентні переваги, які формуються у сфері ресурсного забезпечення сільськогосподарського виробництва визначаються якісними та кількісними параметрами окремих видів ресурсів. При цьому важливим є виявлення чинників, які впливають на рівень цих параметрів.

Література

1. Хамел Г. Конкурируя за будущее. Создание рынков завтрашнего дня / Г. Хамел, К.К. Прахалад. - Пер. с англ. - М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2002. - 288 с.